

Aanvullend onderzoek steenmarter

Barendrecht, Natuurgoed Ziedewij

Datum	29-11-2024
Auteur	T.D. Breur, Msc
Opdrachtgever	Natuur B.V.
Rapport code	QS24052v1
Wijze van citeren	Breur, T.D. 2024. Aanvullend onderzoek steenmarter. Barendrecht, Natuurgoed Ziedewij. Rapportcode: QS24052v1. Breur Ecologie & Onderzoek. Dordrecht

Breur Ecologie & Onderzoek
Couperusstraat 27
3319RB Dordrecht

Disclaimer

Op alle tekst, foto's en afbeeldingen in dit rapport berust – tenzij anders vermeld – het auteursrecht van Breur Ecologie & Onderzoek. Deze rapportage, inclusief eventuele bijlage(s), is vertrouwelijk en uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. Verstrekking aan en gebruik door anderen dan de geadresseerde is zonder toestemming niet toegestaan. Aan dit rapport kunnen geen rechten worden ontleend. Breur Ecologie & Onderzoek kan niet aansprakelijk worden gesteld voor eventuele schade als gevolg van een onjuiste of onvolledige weergave van de gegevens in dit rapport.

Copyright © Breur Ecologie & Onderzoek 2024.

1 Aanleiding

Breur Ecologie & Onderzoek is gevraagd om soortgericht onderzoek uit te voeren naar het voorkomen van steenmarter op een locatie in Barendrecht: Natuurgoed Ziedewij. Men is voornemens om hier nieuwbouw van opstallen te realiseren en het terrein te herontwikkelen. Een dergelijke ontwikkeling valt onder de definitie van een "flora- en fauna-activiteit" van de Omgevingswet. Een verkennend natuuronderzoek heeft aangetoond dat het plangebied een functie kan vervullen voor steenmarters (Vos, D. 2024. Kenmerk 24-014/n01).

2 Werkwijze

Aanwezigheid van de steenmarter is onderzocht middels 2-3 cameravallen, zie onderstaande afbeelding voor de exacte locaties en plaatsingdata. Hiernaast is tijdens alle bezoeken gezocht naar sporen van marterachtigen (prenten, prooiresten, uitwerpselen).

De cameravallen (type Browning Specops) zijn verspreid in het gebied geplaatst, grote terreindelen bestaan echter uit ruigtevlaktes waar men geen camera kan plaatsen met voldoende zicht. Bij elke camera heeft men bij de plaatsing rekening gehouden met geschikt habitat (zoals terrein met rommelhoekjes, steen- en houtstapels), natuurlijke bottlenecks in het landschap (hier komen verhoudingsgewijs meer dieren langs dan op random plekken), en optimaal zicht- en detectieveld. Als lokstof is een bewezen effectieve geurolie gebruikt voor marterachtigen, vis en kippeneieren.

Legenda

 Onderzoeksgebied

Cameralocaties

 13 sept - 20 nov

 13 sept - 18 okt

 11 okt - 20 nov

Afbeelding 1: Camera A was gericht op een grote stapel met boomstammen, een mogelijk geschikte verstopplek voor marters.

Afbeelding 2: Camera D was gericht op een verbindingroute (grondwal in sloot) met het naastgelegen perceel met wilgenbos.

Afbeelding 3: Bij houtstapels, rommelhoekjes en opgeslagen materiaal in scheepscontainers is gezocht naar sporen van bewoning door steenmarter.

3 Onderzoeksresultaat

Op elk van de 4 cameralocaties is de steenmarter vastgelegd, op verspreid liggende datums gedurende de gehele onderzoeksperiode. Het staat hiermee vast dat het plangebied tot het functionele leefgebied van steenmarters behoort. De steenmarters zijn vooral midden in de nacht waargenomen tussen 1:00 en 3:30. Op 27 oktober 2024 was de laatste waarneming van een steenmarter om 5:24 (ca. 3 uur voor zonsopkomst). Bij geschikte verblijfplaatsen (rommelhoekjes, houtstapels, in containers etc.) zijn geen sporen aangetroffen die duiden op jaarronde verblijfsplaatsen (keutels, prooiresten etc.).

Naast de steenmarter zijn er diverse andere zoogdieren waargenomen door de camera's, op volgorde van algemeenheid (van meest waargenomen naar minst waargenomen): bruine rat, bosmuis, huiskat, haas, egel, bunzing en vos. Hiernaast zijn er diverse vogelsoorten waargenomen, waaronder: fazant, ekster, gaai, merel, zanglijster, koperwiek, vink, roodborstje, heggenmus, winterkoning, groene specht en kerkuil. Deze laatste twee soorten zijn minder algemeen en illustreren samen met de variatie aan zoogdieren een hoge biodiversiteit en grote natuurwaarde van het terrein. In bijlage I is een collage van enkele cameravalbeelden van deze overige soorten weergegeven.

Afbeelding 4: Steenmarter op camera D.

Afbeelding 5: Steenmarter op camera C.

4 Effectbeoordeling

De steenmarter maakt gebruik van het plangebied. Een gebrek aan waarnemingen rond de schemering en afwezigheid van sporen zoals latrines en prooiresten maakt het echter aannemelijk dat de steenmarter buiten het plangebied de vaste verblijfplaats heeft. Op korte afstand van het plangebied bevinden zich een bosperceel, terreinen met allerlei opslagmateriaal, boerenschuren en een groot volkstuintencomplex met diverse opstalletjes. Ook deze terreinen kunnen verblijfsplaatsen van steenmarters herbergen. Een gemiddeld steenmarter territorium in Nederland betreft ca. 80-700 hectare¹, al worden ook groottes van 30 hectare (vrouwje) tot 90 hectaren (mannetje) beschreven². Het complete plangebied beslaat 9 hectare en slechts een klein deel van dit terrein biedt geschikt habitat met verstoppelken. Het staat daarom vast dat het plangebied een klein onderdeel vormt van een groter territorium wat deze marterachtige gebruikt. Onderzoek in het kader van natuurwetgeving is echter louter gericht op het vaststellen van aanwezigheid van een soort in het plangebied, dit onderzoek kan slechts in beperkte mate iets vertellen over aantallen en exacte verblijfslocaties (dit zou een veel grotere en langlopende onderzoeksinspanning vereisen).

Aangezien de steenmarter binnen zijn/haar territorium gebruik maakt van een netwerk aan verblijfplaatsen, en hier frequent tussen wisselt, is het in deze casus zaak om zorg te dragen dat er te allen tijde voldoende geschikte verblijfplaatsen aanwezig zijn in het plangebied. Hiermee blijft het terrein eenzelfde functie vervullen in het netwerk van de steenmarter. Door voorafgaand aan de ontwikkelingen (die leiden tot het opruimen van rommelhoekjes, houthopen etc.) op diverse locaties alternatieve duurzame verblijfplaatsen te creëren voor steenmarter wordt negatief effect op deze soort voorkomen en is een vergunning ten aanzien van natuurwetgeving niet noodzakelijk. Als functioneel leefgebied (foerageerhabitat, verbindingzone) blijft het plangebied functioneel voor de steenmarter (het terrein behoudt een natuurlijk en gevarieerd karakter).

5 Vervolgstappen

In samenspraak met een ecooloog dient een plan opgesteld te worden waarmee zorg wordt gedragen dat het plangebied een functie als verblijfplaats en leefgebied voor de steenmarter behoudt. Alternatieve verblijfplaatsen dienen functioneel te zijn voordat huidige potentieel geschikte verblijfplaatsen worden verwijderd (onder ecologische begeleiding). Bij het aanbrengen van nieuwe verblijfplaatsen voor steenmarter dient men aandacht te geven een optimale situering van de verblijfplaatsen: met voldoende dekking, beperkte verstoring en optimale connectiviteit.

Aangezien het terrein een inrichting krijgt die juist gericht is op het optimaliseren van bioversiteit en het creëren van verschillende natuurwaarden kan men bij de algehele ontwikkeling tevens voorzieningen realiseren voor andere soorten die gebruikt maken van het plangebied, zoals bijvoorbeeld de kerkuil. Breur Ecologie & Onderzoek kan u desgewenst adviseren in het benutten van deze kansen voor natuur en biodiversiteit.

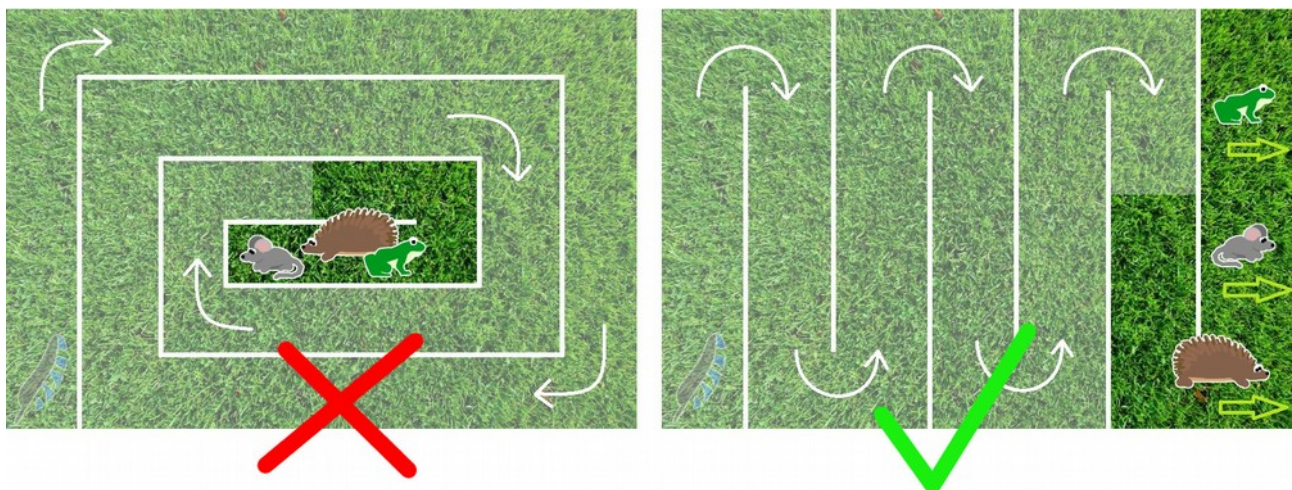
¹ <https://www.zoogdiervereniging.nl/zoogdiersoorten/steenmarter>

² Maanen, E. van, 2011. *De opmars van de steenmarter. Samenleven met vreemde snuiters!* Zoogdier 22-2: 14-17. Zoogdiervereniging, Nijmegen 2011

6 Werken conform de zorgplicht

Los van specifieke voorschriften ten aanzien van beschermde soorten dient men bij alle werkzaamheden de zorgplicht in acht te nemen. Dit houdt in dat negatief effect op alle flora en fauna (beschermde of onbeschermde soorten) te allen tijde zoveel mogelijk voorkomen of beperkt dient te worden (binnen wat redelijkerwijs verwacht kan worden van de initiatiefnemer). In dit geval kan men denken aan de volgende standaard voorschriften welke in vrijwel alle situaties van toepassing zijn:

- Bij sloop-, kap- en grootschalige opruimwerkzaamheden dient gewerkt te worden buiten het broedseizoen. Dit broedseizoen loopt grofweg van maart t/m augustus. Let wel: dit is geen vaste periode, afhankelijk van weersomstandigheden kunnen vroege of late broedgevallen zich voordoen. Bij twijfel over de aan- of afwezigheid van nesten dient een deskundige ingeschakeld te worden.
- Indien er verstoring plaatsvindt, dient er altijd een passende vluchtroute beschikbaar te zijn voor mogelijk aanwezige dieren op het terrein. Dit geldt in het bijzonder voor grondgebonden dieren (zoals muizen, egels, amfibieën). Werk daarom vanaf één zijde, bij voorkeur van een drukke naar een rustige locatie toe, zoals een ruigte of bosschage. Werk ook op een aangepast tempo, zodat dieren kunnen vluchten (zie Afb. 6).
- Kunstmatige verlichting werkt versturend op zoogdieren en andere fauna. Werk daarom niet – of zo min mogelijk – tussen zonsondergang en zonsopkomst. Voorkom tevens directe uitstraling 's nachts op groenelementen, zoals bosschages en ruigtes (met name voor vleermuizen).
- Voorkom langdurige opslag van materialen waaronder dieren kunnen gaan verblijven, zoals gekapte bosschages of hopen puin. Dergelijke hopen kunnen geschikte verblijfplaatsen bieden aan kleine zoogdieren en amfibieën. Na het uitvoeren van sloop- of kapwerkzaamheden dient het vrijgekomen materiaal z.s.m. verwijderd te worden, of naar een locatie buiten het werkterrein gebracht te worden.
- Indien een soort die niet in de quickscan wordt genoemd in het terrein wordt geconstateerd bij aanvang van de werkzaamheden, dient hier passend op te worden gereageerd. Het is hierbij nodig om contact op te nemen met een ecooloog en zo nodig maatregelen toe te passen, zodat de wet niet wordt overtreden.

Afbeelding 6: Voorbeeld van een verkeerde werkrichting bij maaiwerkzaamheden (van buiten naar binnen) en een goede werkrichting: één kant op.

Bijlage I – Overige waarnemingen

Afbeelding 7: Impressie van de andere soorten die door de camera's zijn vastgelegd tijdens dit onderzoek: Groene specht, vos, bunzing, haas, kerkuil, fazant, huiskat en egel.